

A fekete tengeri csata
75. Ranger ezred, 3. zászlóalj, Bravo század
1993. október 3–4.¹³⁷

Thomas Di Tomasso

IOAC 4-94

1993. október 3-án a 75. Ranger ezred 3. zászlóaljának Bravo százada megakadályozta, hogy elesett bajtársai az ellenség kezére kerüljenek, azáltal, hogy legyőztek egy létszámban jóval nagyobb ellenséges erőt kezdeményezéssel, elszántsággal, bajtársiassággal és kitartással.

1993. augusztus 26-án a 3-75¹³⁸ RGR Bravo százada (B. Co.), a Különleges Küldetési Egység és repülő eszközök a Harci Kötelék 1-160th AVN RGT¹³⁹ települtek ki Mogadishuba, Szomáliába az Egyesült Nemzetek Szomáliai Művelete II (UNOSOM II) támogatására. Garrison vezérőrmagy (MG) volt az alkalmi harci kötelék parancsnoka. Danny McKnight alezredes (LTC), a 3-75th zászlóalj parancsnoka volt a rangidős parancsnok a Ranger Ezredtől Szomáliában. Mike Steele százados (CPT) volt a Barvo század parancsnoka. LTC Tom Matthews volt a Harci Kötelék 1-160th parancsnoka. Volt még néhány tiszt a Különleges Erőktől (nevek titkosítva), akik sokkal több elismerést érdemelnének annál, amit kaptak a vezetésükért és a döntéseikért. Ezek a parancsnokok és katonáik alkották a Ranger Harci Köteléket.

Amikor a B. Co.-t riadóztatták, éppen részt vett az Egyesített Készenléti Kiképzési Gyakorlaton Ft. Blissben, Texasban. Én voltam a második szakasz parancsnoka, SFC Hardy volt a szakaszom őrmestere. Augusztus 10-e körül CPT Steele hívatta a szakaszparancsno-

¹³⁷ Az eredeti, angol nyelvű változat elérhető:

<https://mcoepublic.blob.core.usgovcloudapi.net/library/DonovanPapers/other/STUP5/A-F/DiTomassoThomas%20CPT.pdf>

¹³⁸ 75. ezred, 3. zászlóalj.

¹³⁹ A 160. Különleges Műveleti Repülő Ezred 1. zászlóaljára utal.

kokat és a szakaszörrmestereket¹⁴⁰ a század tervező sátrába. Elmondta, hogy Ft. Braggbe vezényelnek minket, hogy gyakoroljunk a Különleges Küldetési Egységgel felkészülésként egy való világbeli küldetésre. A küldetés titkosítva volt és a fedőtörténet egy Vészhelyzeti Bevetési Készenléti Gyakorlat (EDRE) volt. Semmit sem osztottak meg velünk a gyakorlatról, amíg el nem értük Ft. Bragget.

Amint berendezkedtünk Ft. Braggben, megkezdtük a gyakorlatozást. A Ranger Harci Kötélék küldetése az volt, hogy növelje a biztonságot Mogadishuban azáltal, hogy eltávolítja a Szomáli Nemzeti Szövetség felsővezetését. A Különleges Küldetési Egység már kidolgozott egy tervet, hogyan fogják leszerelni a célpont(ok)at. A rangerek azért voltak, hogy együtt, vagy éppen csak előbb érkezve a támadó elemmel izolálja a célpontot. A célpont definiálható volt egy épületegyüttesként vagy járműként, amiben egy specifikus célpont (személy) tartózkodott. Specifikusan azáltal izoláltuk, hogy megakadályoztuk, hogy a tömeg beavatkozzon a támadásba, hogy a célpont elhagyja a műveleti területet, és hogy bármilyen milícia vagy fegyveres civilek megerősítsék a célterületet.

A gyakorlás hosszú volt és fárasztó, de mind izgatottak voltunk a lehetőség miatt, hogy valódi küldetést hajthatunk végre. Ez az izgatottság új érzés volt, keveredett benne mind az adrenalin, mind a félelem. Szakaszparancsnokként gyakran gondolkodtam azon, milyen lenne a szakaszomat harcba vinni, valami valódit csinálni. Később megtanultam, hogy vigyázzak, mit kívánok.

A Bevetési Szabályokat kiadták és minden ranger tanulmányozta. Mégis zavar volt abban, hogy ki minősül nem kombattánsnak. Néhány szomáli fel volt hatalmazva fegyverviselésre a munkája részeként. A Vöröskereszt és a humanitárius szervezetek helyieket vettek fel, hogy védelmet biztosítsanak a rablóbandák és a milíciák ellen.

A Ranger Harci Kötélék számos különböző technikát gyakorolt be, elsődlegesen a bevetésekhez és végül is kifejlesztett két „sablon” a célpontoknál végrehajtott akciókra. A két sablon, a bekerítési eljárás és a konvoj bármilyen földi helyzetben alkalmazható.

¹⁴⁰ A szakasz őrmestere a rangidós altiszt a szakaszban, feladata a szakaszt vezető tiszt támogatása és esetlegesen tanácsokkal való ellátása, vagy feladatainak részleges átvétele.

A bekerítési eljárás¹⁴¹ alkalmazható volt minden szerkezetnél vagy épületnél, amiben célpontok voltak. Négy alegység (chalk) az első és a második szakaszból, mindegyik tizenöt emberből áll, izolálja az célterületet. A támadó alegység megtisztítja az épületeket a célterületen, specifikusan kutatva bizonyos személyek után. A harmadik szakasz, előre elhelyezkedve a járművekkel, felkészül, hogy előjöjjön és kivonja a POW-eket és az amerikai csapatokat.

Elsősorban az erőket helikopterekkel vetik be, leszállva vagy gyorskötelezve. Ha egy alkalmas leszállási zóna (LZ) volt közel a célponthoz, minket helikopterekkel vontak ki. Ha nem találtunk LZ-t, megterveztük a földi kivonást a járművekkel. Mivel nem akartunk sérmát kialakítani azzal, hogy elsődlegesen helikoptereket használunk, a Harci Kötelék tervezett járműves földi behatolást is. Ilyenkor a helikoptereket elindították elterelésként, közvetlenül az előtt, hogy az erők járművekkel behatoltak volna.

A konvojeljárás ugyanazt a feltöltési tervet használta, mint a bekerítési eljárás. Arra tervezték, hogy kövessen, megállítson és elfogjon gyalog vagy járművel mozgó személyeket. Támadó helikopterek megállítják a járművet megfélemlítéssel vagy tűzzel. Azonnal támadó erők gyorsköteleznek közvetlen a célpont elé és mögé. Reteszálásokat alakítanak ki 100–200 méter távolságra a célpont előtt és mögött, hogy izolálják. Ez az eljárás rendszerint egy bekerítési eljárásból indult, és alakult át konvojja, ha a célpont elhagyta a célterületet a támadás előtt.

1993. augusztus 24-én a Ranger Harci Kötelék első elemei elindultak Ft. Braggból Mogadishuba. Augusztus 2-a óta távol voltunk otthonról, és sajnáltuk, hogy nem volt lehetőségünk elbúcsúzni a családjainktól. A telefon és a levelezés korlátozva volt, és amikor a zászlóalj maradéka is áthelyezésre került Ft. Benningbe¹⁴² Ft. Blissből, azonnal pletykák kezdtek terjedni a Barvo század küldetéséről. „Először a tévéből értesültem arról, hogy a rangereket Szomáliába küldték” – mondta egy feleség. Gyermekük született, és az apák azon

¹⁴¹ Az angol eredetiben a szerző a „strongpoint technique” kifejezést használja. A megfelelő terminológia megtartásával ez nem fordítható le, így szükséges egy létező szakkifejezés használata. A bekerítési eljárás megfelelő lehet, mivel a felvázolt céllal (egy ellenséges támpont bekerítése és elszigetelése) azonos feladatvégrehajrást jelöl.

¹⁴² Fort Benning, Georgia.

töprengtek, hogy valaha látják-e őket. Az emberek a szakaszban aggódtak a hazatérés miatt, de arra koncentráltak, hogy mit kell tenniük és miért. Rangerek voltak és tudták, a műveleti biztonság kritikus a küldetés sikere érdekében.

Mielőtt beszálltunk volna a repülőgépbe Ft. Braggben, összehívtam a szakaszt. Elmondtam az embereimnek, hogy tesztelve lesznek és minden kiképzés, amit valaha végeztek most fog kifizetődni. Elmondtam nekik, talán nem mindegyikük jön haza élve, de mind haza fognak jönni. Hangsúlyoztam annak fontosságát, hogy minden katonára figyeljen rangertársára, hogy megelőzzük a fogságba esést, és hogy mindig legyenek éberek. Elmondtam nekik, hogy a családjaikról gondoskodni fognak; az egyetlen dolog, ami számít, amikor földet érünk, a küldetésünk teljesítése és a bajtársiasság. Az egyik ranger elmondott egy imát.

Ft. Braggben tanulmányoztuk a somáliai Mogadishu kultúráját és környezetét¹⁴³, amennyire lehetőségünk volt rá. Az ellenség a keveréke volt a képzett milíciának (városi gerilla) és a helyi lakosságnak, akik élelemért, vízért, pénzért, energiáért és az otthonukért harcolnak. Az Egyesült Nemzetek szerint a Szomáli Nemzeti Szövetség (SNA) milíciáját nagyjából 1000 „reguláris” [harcos] alkotta. Az SNA képviselői 12 000-et ismertek el. Az SNA felosztotta Mogadishut 18 katonai szektorra, melyeket rádióval kötött össze, mindegyikben egy ügyeletes tiszttel, aki állandó készenlétben volt. Nem volt központi doktrínájuk, habár a bevetéseink során kínai és vietnami kézikönyveket találtunk a gerilla-hadviselésről.

A következő három hónapban a Ranger Harci Kötelék otthona egy öreg hangár volt a mogadishui tepülőtér nyugati szélén. A patkányok a hangárban akkorák voltak, mint a kisebb kutyák, és a sólymok, amik a tetőgerendák közt fészkeltek, érdekes éjszakai szórakozást biztosítottak, ahogy elfogyasztották a napi menüjüket.

A rangerek gyorsan megkezdték a hangár megerősítését mesterlövész pozíciók, őrtornyok és harcállások létrehozásával a közvetlen környéken. Az Egyesített Műveleti Központ (JOC) egy közeli épületben lett felállítva és egy tarajosszűlre hasonlított a belőle kiálló

¹⁴³ Az eredeti szövegben az „environment” kifejezés szerepel. Ez utal a fizikai környezetre éppúgy, mint a természeti környezetre, pl. élővilág, vagy a városban uralkodó helyzetre, háborús szituációra. Feltehetőleg a szerző az utóbbitra gondol.

antennák miatt. A zuhanyzók és szükségmegoldásként az étkezde már az étkezésünk napjától működtek.

Hét bevetést hajtottunk végre Mogadishuban. Ez az ellenség hát-sókertje volt. A Ranger Harci Kötelék alaposan begyakorolta a városi környezetben végrehajtott katonai akciókat, és ez volt, amit csináltunk. Azonban rengeteg tanultunk az ilyen fajta hadviselésről Szomáliában, a korábban gyakorolt technikák és teóriák igazolódtak.

Az első estén, amit Mogadishuban töltöttünk, három aknavető lövedékkel köszöntettek minket, amik megsebesítettek pár helikopter-karbantartót. Nem tudtunk mit tenni a közvetett tűz ellen, azon kívül, hogy lekapcsoltuk a hangár fényeit. A következő éjjel járőröket küldtünk ki a városba, hogy elrettentsen mindenkit attól, hogy a hangárra tüzeljen. Amíg az őrzőket kívül volt, nem lőttek a hangárba.

A második szakasz volt az első, amely ezeket az őrzőtevékenységeket végezte a városban. Ez volt az első alkalom, hogy közelről megismerhettük a várost. Nagyobb biztonságban éreztem magam, mint a hangárban. Normális esetben az utcák üresek voltak 2200 órától 0430 óráig. Azonban amikor a helyi szomálik észrevették, hogy járőrözünk éjszaka, kíváncsiak lettek és fennmaradtak, hogy köszöntsenek minket. A legtöbben örültek, hogy itt vagyunk. Az öregek hosszú szakállat viseltek, amit vörösre festettek a maradék hajjukkal együtt. A falusiak között ezek az emberek tiszteletnek örvendtek mint törzsi vezetők, ők tárgyaltak velünk.

[Szomáliában] Folytattuk a feladataink gyakorlását és tökéletesítettük lövészeti képességünket. Nappal lementünk a partra, messze a várostól, ahol már csak kopár sivatag volt. Célpontokat és lövészházakat állítottunk fel, hogy gyakoroljunk. Próbáltunk gyakorolni minden lehetséges eshetőséget. Lehetőségünk volt gyakorolni valódi robbanószerkezetekkel is, amilyeneket az éles bevetésekre is magunkkal vittünk. Ez a gyakorlás kifizetődött a fekete tengeri csatában, mindössze pár nappal később.

A sablonok remekül működtek azután is, hogy teszteltük őket éles harcban, hét bevetésen. 35–40 akciót terveztünk, amik elérték az előkészítés különböző fokát, mielőtt törölték őket a meg nem erősített információk miatt. MG Garrison merev engedélyezési kritériumot állított fel, amit követett minden bevetésnél.

Hat bevetést hajtottunk végre október 3-át megelőzően, hármattal nappal és hármattal éjszaka. Két konvoj bevetésen volt, ami bekerítéssé alakult. Az egyik bevetés alatt helikopterek helyett járművekkel

hatoltunk be. Egy másik alkalommal a kivonást gyalog hajtottuk végre, próbáltunk nem felállítani sémát. Mindkét fél szenvedett veszteségeket, de a Ranger Harci Kötelékből senki sem esett el, még. Számos milicistát és az SNA kulcsfiguráit elfogtuk. A legfontosabb Oszmán Ato volt, szeptember 21-én fogtuk el. Mohamed Farrah Aidid azt mondta: „Azok az emberek (a Ranger Harci Kötelék) borzalmasak és veszélyesek.”

1993. október 3-án hírszerzési jelentést kaptunk, hogy a klán infrastruktúrájának két elsődleges vezetője találkozón fog részt venni egy épületben, egy ismert SNA-parancsnokság, az Olympic Hotel közelében. Az összeövetelen rész fog venni két első rangú célpont: Omár Szalad Elmi és Mohamed Hasszán Avale. A környék további tanulmányozásakor megállapítást nyert, hogy a célpont pontosan „rosszfü” ország közepén volt. A Baccarra (sic!) Piac, egy mérföldre nyugatra a célponttól, ismert gyülekező pontja a milíciáknak, álcázott terjesztőpontot biztosított az országba csempészett fegyvereknek és lőszernek. A Sejk Dere tömb, egy másik ismert milíciakörzet, egy mérföldre keletre terült el. Hírszerzési jelentések napokkal előbb jelezték, hogy kétszáz új milicista most érkezett külföldről Mogadishuba, hozzáadódva a meglévő erőkhöz.

A chalk parancsnokokat a JOC-ba rendelték, és megvitattuk, hogyan is kellene megtámadnunk ezt az erősséget. A JOC-hoz befutó hírszerzési jelentések megerősítették a célpontot, a Harci Köteléket teljes egészében magasabb készségi fokra helyezték. 1523 körül a parancsnok kiadta az utasítást az akció végrehajtására. A chalk parancsnokok gyorsan eligazították a csoportvezetőiket, ahogy beszálltak a helikopterekbe. Mindenki nagyon éber volt ekkor, és pontosan tudta, mit kell tennie a földön. Ahogy körbeadtam a célpont ábráját a rangereknek, hogy tanulmányozzák, megbeszéltem a pilótákkal, hogy pontosan hol kell behatolnunk.

1533-kor indultunk. Északról közelítettük meg a célpontot. Amint közelebb értünk, újra lenyűgözött, ahogy a pilóták navigálni és elkerülni képesek az akadályokat, ahogy „keményen kilebegnek”, hogy megálljanak egy tízcentesnyi területen. Pontosán oda vittek minket, ahova mondták. Robbanásokat hallottam és éreztem, hogy újra a torkomban dobog a szívem. Kézifegyvertűz zúgott a fejünk felett, ahogy a helikopter, a Super 65 elrepült.

Szerencsére az reteszállás gyorsan létrejött, amint a tömeg gyülekezett észak és kelet felé. A milíciához csapódva szomálik csoportjai

rohantak keresztül az utcákon a zavaros csetepatéba. Minden szomáli, aki Dél-Mogadishuban képes volt fegyvert fogni, úgy tűnt, hogy a csata felé tart. SSG Yurek csoportja kelet felé irányult és SSG Lycopulus csoportja Nyugat felé figyelt, kiegészülve SPC Nelson M60-as személyzetével. A Chalk 2 mindkét része tüzelőállásba helyezte a két emberből álló biztosító tűzcsoportját¹⁴⁴, a célépület felé néző útkereszteződés belső sarkában. (Ábra)

SPC Coleman jelentette nekem, hogy hallotta, a Chalk 4, SSG Eversmann jelentette, hogy van egy hordágyat igénylő sebesültjük. Ekkor vettem észre, hogy a pozícióból nem látom SSG Eversmann csoportját. Standard vizuális kapcsolatot tartottunk fenn a chalk parancsnokok között, hogy biztosíthassuk, a reteszállásaink kölcsönösen támogatják egymást. SSG Eversmann jelentette, hogy akadályok miatt 100 méterrel távolabb helyezkedik el a tervezett pozíciónál.

Azonnal északabbra mozgattam az északi csoportomat, hogy megpróbáljanak vizuálisan kapcsolatba lépni a Chalk 4-gyel és lehetőség szerint segítsék a sebesült evakuálását. Itt láttuk először a tömeget, mely északon kialakult. Szintén láthattuk SSG Eversmann csoportját, ahogy mozgatják a sebesültet és tartják az reteszállást.

Az elhagyott járművek az utcán jó fedezéket biztosítottak az embereknek. Ez kritikus fontosságú volt, mivel több gránátot is átdobtak az utca keleti oldalán lévő falon. Néhány felrobbant, néhány nem. SPC Nelson, aki az én pozícióm felé nézett vissza, amikor a gránátok átrepültek a falon, ordított nekem és a falra mutatott. Mindkét elsődleges csoport harcban állt. Az egyedüliek, akik egy akció végrehajtására elérhetőek voltak, SPC Coleman, SPC Struzik, SSG Lycopulus és én voltam. Átrohantunk az utcán és megálltunk a félig nyitott kapunál. Minden nagyon gyorsan történt. Elővettem egy repeszgránátot, kihúztam a biztosító szeget, hagytam a fület leesni, számoltam: 1000, 2000, majd átdobtam a kapun. Amint felrobbant, bementünk a kapun és megvizsgáltuk a szektort. Eltakarítottuk a szemetet és fogtunk négy POW-t. Az akció alatt a „célpont biztosítva” kód hangzott el a rádión. A támadó erő elfogta Avalét, Szalad

¹⁴⁴ Az angol eredetiben Di Tomasso a „chase team” kifejezést használja, ami üldözőcsoportként fordítható, ennek azonban nincs terminológiai megfelelője a magyar szaknyelvben, illetve nem jelenik meg az egyidős, hivatalos amerikai kézikönyvekben sem. Feltételezhetőleg a rangerek, a különleges erők vagy kifejezetten a TF Ranger által használt katonai szlengben használatos.

Elmit és másokat. Már csak annyit kellett tennünk, hogy a kivonási pontra megyünk. Azt terveztük, hogy gyalog mozgunk és nagyjából 200 száz (sic!) méterrel arrébb találkozunk a járművekkel.

Ezen a ponton az egész művelet megváltozott. SPC Thomas, az én előretolt megfigyelőm a Super 61-et hívta, hogy segítsen szétszórni a tömeget tőlünk északra. Super 61 egy UH-60 (Blackhawk) volt, ami orvlövész-platformként működött és segített a légi biztosítással és megfigyeléssel. A blackhawk (sic!) északkeleti irányból közelített felénk, amikor egy rakétahajtású gránát (RPG) eltalálta. A helikopter spirálisan [pörögve] süllyedt és tőlünk nagyjából négyszáz méterre zuhant le. SPC Thomas, aki az egészet látta, kiáltott SPC Colemannek, aki pedig továbbította nekem, hogy egy „madár”¹⁴⁵ lezuhant”.

Ekkor SSG Yurek átjött az én pozíciómba. Közöltem vele, hogy tartsa a csoportjával a reteszállást. Én SPC Nelson M60-as csoportjával és SSG Lycopulus csoportjával, összesen nyolc emberrel elindulok a lezuhanás helye felé. Ahogy elkezdtünk futni, észrevéttem, hogy a tömeg tőlünk északra szintén látta a zuhanást. Párhuzamosan másolták a mi mozgásunkat ugyanazzal a céllal: hogy elsőként érjenek a roncsához. SPC Coleman hívta a századparancsnokot és jelentette neki, mit csinálunk.

Úgy tűnt, minden ablakból és ajtóból fegyver tüzel [ránk]. Ahogy az utolsó fordulón is túljutottunk, sokkolt, amikor azt láttam, hogy egy AH-6 Little Bird landolt az utcán, közvetlen a lezuhant helikopter mögött. Lövedékek pattogtak a falakon és a földön minden irányból. Ahogy átbotaldoztam két holttesten, láttam, ahogy az egyik pilóta tüzel a fegyverével a pilótafülkéből, miközben a másik kezét a botkormányon tartva stabilan tartotta a helikoptert. Egyenesen rám nézett, amikor megütöttem a fejtetőm, a létszám iránt érdeklődve. Megrázta a fejét. Ezután már tudtam, hogy több veszteségünk van. Eközben a másik pilóta megpróbált két baráti sebesültet az AH-6 helikopter hátulsó részébe berakni. Ahogy a [roncs] farokrészét megkerültem, a little bird (sic!) feszesen elemelkedett, záporozó fegyvertűz és RPG-robbanások között. Az egyik sebesült útközben a kórház felé életét vesztette.

A rotorlapátok takarásában átkeltem az utcán a lezuhant helikopterhez. SPC Nelson azonnal úgy pozícionálta a csoportját észak felé, hogy feltartsa a tömeget, mely megkerülte a sarkot, hogy lerohanja a

¹⁴⁵ A helikopterek és más repülő eszközök elterjedt beceneve.

roncs-környékét. Utasítottam SSG Lycopolust, hogy biztosítsa az északkeleti sarkot, ugyanakkor parancsot adtam SSG Yureknek, hogy jöjjön a roncshoz. Folyamatos tűzharc folyt. Még ordítva sem hallottam saját magamat sem. Több szomáli már felmászott a helikopterre. Amint észrevettek minket, inkább a távozás mellett döntöttek. Amíg mellettem térdelt, SPC Colemannek eltalálták a sisakja baloldali fülvédő részét egy AK-47 lövedékkel. Hanyatt lökte. Azt hittem meghalt. Szerencsére pár pillanattal később felugrott, és biztosított róla, hogy rendben van. SPC Coleman továbbra is elképesztő fizikális és mentális állóképességről tett tanúbizonyságot, sosem vette le a hátáról a 27 fontos rádiót.

A fedélzeti főnök botladozott, miközben arcát a kezébe temette. SPC Coleman a földre lökte és megpróbálta a tűzvonalon kívül tartani. Én az egyik sarokhoz mentem, hogy pozicionáljam SSG Yurek csoportját, akik a sarkon túlról érkeztek. Hirtelen nem kaptam levegőt és nem is láttam semmit az intenzív rotorszállástól és a brownout-tól. A harci kutató-mentő (CSAR) helikopter, Super 68 lebegett épp felettem, kirakva csapatát, amely a Különleges Erők szanitéceiből¹⁴⁶ és biztosító elemként rangerekből állt. A CSAR csoportot pont az ilyen vészhelyzetek miatt hozták létre, nagyon boldog voltam, hogy látom őket. De miközben a csoport gyorskötelezett, egy RPG eltalálta a helikopter farokrészét. A pilóta természetesen meglóditotta a madarat felfelé és távolodva, de azonnal eszébe jutott, hogy még mindig emberek vannak a kötelén. Csodával határos módon megállította a gépet, hogy újra függeszkedjen, amíg az utolsó ember is leért a kötéllel. A fedélzeti főnök elvágta a köteleket, és a chopper¹⁴⁷ visszatért a reptérre. Super 68-at folyamatos gépfegyvertűz pásztázta, amíg el nem hagyta a területet.

Ahogy a CSAR csoport elkezdte az lezuhanásból eredő sebesültek ellátását, csatlakoztam SSG Yurek csoportjához, és a roncs délnyugati oldalához pozicionáltam őket. SPC Gould M60-as csoportját is, akik SSG Yurekkel együtt érkeztek, északkeletre küldtem SSG Lycopolusszal.

¹⁴⁶ Valójában a Légierő Ejtőernyősmentő alakulatának tagjai voltak.

¹⁴⁷ A „madár” mellett a másik elterjedt beceneve a helikoptereknek a rotorok jellegzetes hangja miatt.

A kilencven¹⁴⁸ (sic!) amerikai katona számára, akik a helikopterhez közel tartózkodtak, a Freedom Road és a szomszédos síkátor halálzónává változott. AK-47 lövedékei zúgtak felettünk hangos durranással, amit megszakítottak az RPG-k sikolyai. Ahogy a csoport harcolt, hogy visszatartsa a tömeget, a célpontazonosítás komoly problémává vált. Fegyveresek keveredtek a nem harcosok tömegével. Nők és gyerekek ordítottak és rohantak felénk minden irányból. Némelyiküknél volt fegyver, némelyiküknél nem. A fegyverek fajtái a gépfegyverektől a kisebb késekig és macsétáig terjedtek. Néhány férfi az épületek sarkaihoz közel állt; úgy néztek ki, mint a nem harcosok, akik csak szemlélik az eseményeket. A tudunk nélkül egy másik férfi az egyik sarok mögött elbújva újratölthetett egy fegyvert és odaadhatta valakinek, akit láttunk. A sarkon álló ember tüzelhetett a fegyverrel, amilyen gyorsan csak tudott, és visszaadhatta a fegyvert újratöltésre, aztán csak mosolyoghatott és integethetett felénk.

Nők sétálhattak a férfiak előtt, élő pajzsként viselkedve. A férfiak tüzelhettek a fegyverükből a nők mögül és a hónaljuk alól, ahogy mind felénk sétáltak. A katonák nem tudták elsőre, hogy mit tegyenek. Néhány katona átkiabált nekem az utcán, azt kérdezve, hogy mit tegyenek. Kisgyermeknek is volt fegyvere. Néha ők voltak a nagyobb fenyegetés, mivel nem féltek.

A CSAR csoport megpróbálta stabilizálni a sebesülteket és megvédeni őket a további fegyvertűz okozta sérülésektől. SGT John Bellman a kevlár padlóborítást használta a helikopterből szükségmegoldás falként, hogy megvédje a szanitéceket és a sebesülteket; azonban a 7,62-es lövedékek könnyedén átütötték őket. A CSAR csoport parancsnoka értesített, hogy az egyik ütközéstől elhunyt pilóta holtteste beszorult a helikopterbe.

Amikor a helikopter lezuhant, ütött egy hatalmas lyukat az épület oldalába, pontosan délkelet felé. Azt a döntést hozták, hogy megpróbálják a sebesülteket az épületbe vinni a jobb védelem érdekében. SPC Coleman és a CSAR csoport rádiósa is megpróbált a földi csoporttól járműveket kérni a roncsokhoz az evakuáláshoz, de a járművek

¹⁴⁸ Itt a szerző valószínűleg elgépelte a számot. Di Tomasso Chalkja tizenöt főt számlált, ehhez csatlakozott a CSAR osztag, ami általában 2 fő ejtőernyősmentőből és 2-6 fő támogató csoportból áll. Ha azzal számolunk, hogy a CSAR helikopter egy másik teljes Chalkot rakott ki, a létszám még a helikopterben lévő sebesültekkel együtt sem haladja meg a harmincnégy főt.

sosem érkeztek meg. Néhányon rajtaütöttek út közben, mások meg nem találták meg a megfelelő útvonalat az utcák útvesztőjében. A könnyű páncélzatú HMMWV-k nem voltak túl jól védve a zárporozó RPG-k találatai ellen.

Minden alkalommal, amikor valaki megpróbált felemelni egy hordágyat, vonzotta a tüzet. Olyan volt, mintha az ellenfél látná minden mozdulatunkat. Én és egy másik katona megpróbáltuk felemelni egy hordágy egyik végét, amikor egy lövedék átütötte a katonára csípőjének hátulsó részét, kiütve őt. Úgy döntöttünk, hogy megvárjuk, amíg besötétedik, mielőtt a sebesülteket az épületbe vinnénk.

Óráknak tűnt, ahogy ott feküdtünk a sötétedésre várva. A csoportok jó pozíciókat foglaltak el, és sikeresen tartották távol tőlünk a tömeget. Ez volt az az időszak, amikor SPC Coleman jelentette nekem, hogy a Super 64, CW3 Durant helikoptere lezuhant. Azon tűnődtem magamban, hogy a Harci Kötelék maradványát a Super 64-ért küldhetik. Mindannyian pontosan tudtuk, ki volt Super 64. Rádőbbszemtem, hogy egy ideig még itt maradunk.

Pontosan északnyugati irányban a lezuhant helikoptertől, a fal túloldaláról emberek kézigranátokat dobáltak a helikopterre. Néhány felrobban, néhány nem. Az RPG lövedékek sose tűntek úgy, mintha lelassulnának. Az ellenség tudta, hogy a helikopter körül vagyunk, és ha a gépet lövik, akkor eltalálhatnak minket. Igazuk volt; mindnyájan szenvedtünk srápneltől sérüléseket a roncs közvetlen közelében.

Amikor a sötétség leszállt, azonnal elkezdtük a sebesülteket az épületbe hordani. Először a hordágyon lévőket vittük be, majd a járnitudo sebesültek következtek, végül a halottak. Amikor végre benn voltunk az épületben, a következő probléma az volt, hogy találjunk egy kiutat, ahol nem tesszük ki magunkat tűznek. SFC Lamb és néhányan a csoportomból megtisztították az épület maradványait, miközben biztonságos evakuációs út után kutattak. Az épületegyüttes, amiben tartózkodtunk, igazából két különböző lakóépület volt, amelyeket egy fal választott ketté a közepén. Utasítottam SSG Yurek csoportját, hogy robbantson lyukat a falon, hogy kialakítsuk a saját utunkat. Azt hittük, hogyha átjuthatunk a következő épületbe, akkor lehet egy kijárat a túloldalon. Igazunk lett. A romboló töltetek tökéletes lyukat robbantottak, hogy átvigyük a sebesülteket, és egy kapu volt az épület távolabbi oldalán, ahol a járművek felvehettek minket. Mindössze annyit kellett tennünk, hogy várjuk a járműveket.

Továbbra is biztosítanunk kellett a helikoptert, amíg a kétfős csoport folytatta az üzemanyagtartály átfűrészelését, hogy kiszabadítsa a pilótát. A raj parancsnoka és a másik tiszt gyakorlatilag vita és felhatalmazás nélkül döntöttek, hogy a bajtársuk nem kerülhet az ellenség kezére. A roncsnál a döntést már meghozták, az utolsó emberig.

A támadó helikopterek (AH-6) folyamatosan tűzcsapásokat hajtottak végre, hogy légi fedezetet biztosítsanak a roncs körül. Ők voltak a szemünk és fülünk. Egész éjszaka a pilóták hívták az előre tolt [légi]irányítót jelentésekkel, mint pl.: „10-15 fegyveres tart a pozíciótok felé északi irányból, álljatok készen”. Ezek a bátor pilóták rekordot döntöttek 18 óra [folyamatos harci] repüléssel. Kettes kötelékben rotáltak a repülőtérről újrafegyverzésre/újratöltésre, majd visszatértek és folytatták a bevetést. Ahogy tüzelve elrepültek feletünk, az esőként aláhulló forró hüvelyek megégethették a nyakunkat. Amíg az AH-6-osok dolgoztak, egy Black Hawk egészségügyi ellátmányt, löszert és vizeskannákat dobott le a lent lévő embereknek. A harci kötelék 100 emberéből a legtöbben megsérültek.

Miközben az RTO-m megpróbálta nyomon követni a 3. szakaszt, a konvojt, a szanitécek lankadatlanul [ápolták] a sebesülteket. Kifogytunk a morfiumból és úgy döntöttünk, hogy az utolsó intravénás tasakunkat (IV) az első sokkba csúszó sebesültnak tartalékoljuk. Az összes vizünket vagy mind a sebesülteknek adtuk, vagy elfogyasztottuk, az embereken kezdtek a súlyos dehidratáció jelei mutatkozni.

SFC Lamb talált egy csapat az udvaron. Használtuk a víztisztító tablettáinkat és körbe adtuk a kulacsot. Nem voltam egészen biztos benne, hogy így-e, félve a betegségek jelentette veszélytől, ugyanakkor mindannyiunknak égető szüksége volt vízre.

A tüzelés elszórt rajtaütésekre mérséklődött. Egyszer-egyszer egy kevés fegyveres megpróbált az utcán felénk rohanni, de mi készen álltunk és hívhattuk az AH-6-osokat. Hallottam a távolból az .50 kaliberes géppuskatűzet. Ez a földi alegység maradéka volt, miközben megpróbálták áttörni az útzárazon értünk. Azon gondolkodtam, mennyi ideig fog ez nekik tartani.

A sebesültek nagyon bátrak voltak, tartózkodtak attól, hogy ordítsanak a fájdalomtól, vagy túl sok zajt csapjanak. Nagyon sötét volt a szobákban. Ha bármelyikünk bármilyen fényforrást használt volna, azonnal lőttek volna rá. Az első néhány alkalom után megtanultuk, hogy még mindig megfigyelnek minket a fegyveresek. A harcképtelen sebesültek száma a roncsnál 13 fő volt: két KIA, három hord-

ágyon szállítható és nyolc járóképes. A CSAR csoport és a Chalk 2 közül nem volt elég emberünk, hogy egy időben mozgassuk a sebesülteket és biztosítsuk a roncsot. Nem akartuk elhagyni a roncs helyét a beszorult pilóta [holtteste] nélkül.

Október 040200-kor¹⁴⁹ két maláj APC hajtott el a kereszteződésnél, amit megfigyeltünk. Kirohantam a járművek után SGT Bellmannal, és visszafordítottuk őket, olyan közel a kapuhoz, amennyire csak tudtuk. Sosem láttam még ilyen járműveket korábban, így meg kellett keresnem az ajtót. Amikor megtaláltuk az ajtót, nem volt nyitva, belülről volt bezárva, hogy megelőzzék illetéktelenek bejutását a járműbe. A maláj vezető és a parancsnok volt csak a járműben, és nem akarták elhagyni a posztjukat, hogy kinyissák az ajtót. Egy kis kiabálás és a puskám tusával a szélvédőn való dobolás után megértették, hogy nem tudjuk kinyitni az ajtót.

A járműveket jó jelnek vettük, ugyanakkor a fegyvertűzet is vonzották. A legrosszabb az volt, hogy az ülések továbbra is a helyükön voltak, így nem volt hely három hordálynak. Egyszerre egy APC-be csak egy hordálynál lévő sebesültet tudtunk berakni. A járóképes sebesülteknek állniuk kellett a hordály mellett, abba kapaszkodva, amit találtak a beltérben. Az egyik KIA-t szintén felraktuk az APC tetejére.

A második APC vitte a következő legsúlyosabb, hordályon fekvő sebesültet és a járóképes sebesültek maradékát. Még mindig ott volt egy sebesült hordályon és a beszorult KIA-pilóta. Elnéztem a kereszteződés felé és egy HMMWV-t láttam biztosítani nyugat felé. Odarohantam és közöltem a legénységgel, hogy van egy hordályon lévő sebesültünk, akit evakuálni kell. Athajtottak a HMMWV-val a kapuhoz, és kihajítottak mindent a jármű hátuljából, hogy beférjen a sebesült. Emellett adtak nekünk egy kevés életmentő vizet.

Így, hogy minden sebesültet evakuáltunk (sic!), most már koncentrállhattunk a beszorult pilótára. Egy ponton a 10. hegyi hadosztály egyik HMMWV-jét használtuk, hogy elmozdítsuk a gépet a testről. 040500 körül a nap kezdett felkelni, eljött az idő, hogy eldöntsük, mennyivel tovább tudunk még a pozíciónkban maradni és túlélni.

Végül a szanitécek kiszabadították a pilótát, akit beraktak egy HMMWV-be, hogy az visszavigye a reptérre. Eljött a kivonás ideje. Romboló tölteteket és gyújtógránátokat helyeztünk a helikopterre, hogy megsemmisítsünk minden olyan eszközt, amit nem tudunk

¹⁴⁹ Valószínűleg gépelési hiba, október 4., 2.00 órát jelöl a számsor.

magunkkal vinni. Ahogy átkeltünk az utcán, hogy csatlakozzunk a század maradékához, hallhattam a robbanásokat és láthattam a helikopterből emelkedő fekete füstöt, ahol barátaink estek el.

Jó volt ismerős arcokat látni. Larry Perino, az 1. szakasz parancsnoka jó barátom volt, hallottam, ahogy jelenti az állapotát az egyik csoport parancsnokának, aki halálos sebesülést szenvedett. CPT Steele tájékoztatott minket, hogy gyalog kell eljutnunk a National Streetig, nagyjából két mérföldre. Ott találkozzunk maláj és pakisztáni páncélos járművekkel, a 10. hegyi hadosztály HMMWV-ivel és a saját földi erőinkkel a 3. szakaszból.

Mindenki ki volt merülve. Lt. Perino szakasza, Chalk 1 és 3 vezette a futást; az én Chalk 2-m feladata volt az utóbiztosítás. A szakaszom másik része, Chalk 4 kivonásra került a repülőtérré a HMMWV-kkal, miután többször sikertelenül próbált meg egyesülni velünk a roncsnál.

Chalk 1 és 3 (első szakasz) kettéosztotta az erőit az út két oldalán. Nekem nem volt elég emberem, ezért mi mind együtt maradtunk az út egyik oldalán. Emlékszem, mennyire fáradtnak nézett ki mindenki és én ezt mennyire éreztem. Ahogy nagyobb kereszteződésekhez értünk, figyeltem, ahogy a rangerek minden energiájukat összeszedik, hogy átsprinteljenek. Lövedékek szaggatták az utcát, port verve fel a lábuknál. Amikor én következtem az átkeléssel, hátra léptem két vagy három lépést, hogy futva indulhassak. Az előttem lévő embert, SPC Stroutsot, a század szanitécét eltalálták a lövéstáskájánál, a málhaövéén. A lövedék begyújtott egy füstgránátot, ami azonnal megégette a lábát. Később ki tudta szedni a lövedéket a pisztolyövéből, és ma már nyakékként hordja, szerencsehozóként. Egy másik lövedék átütötte egy másik ranger kulcsát és kulacsának tetejét.

Szerencsére én és a rangereim relatíve sérülés nélkül teljesítettük az utat és várakoztunk a National Streeten, a gyülekezési pontnál egy maláj APC-re vagy amerikai HMMWV-re, hogy beszálljunk. Végtennek tűnő utazás után egy HMMWV hátuljában megérkeztünk a pakisztáni stadionhoz. A pakisztániak átalakítottak egy régi atlétikai stadiont főparancsnokságnak. Amikor szétnéztem, testeket láttam heverni mindenütt. Sebesült pakisztáni és maláj bajtársak, de nagyrészt amerikai barátok. Itt történt, hogy értesültem az egyik csoportparancsnokom, SGT Casey Joyce haláláról. Akkor ölték meg, amikor csoportjával a Chalk 4 részeként megpróbálta elérni a roncs

körzetét, miután az osztag evakuálta PFC Blackburnt. Blackburn súlyosan megsérült a behatolás közben. Minden érzélem és fáradtság összekeveredett a valóság pofonjával.

Ahogy sétáltam a stadion körül, felkeresve más sebesülteket, láttam, ahogy idegen katonák házi videokamerával filmezik a halottakat és a sebesülteket. Emlékszem, hogy nagyon ingerült lettem és megpróbáltam elvenni tőlük a kamerát. Azt gondolom, hogy nagyon szakszerűtlen és illetlen volt lefilmezni, ami történik. Végül is abbahagyták a filmezést.

Végül visszatértem a reptérre, ahol egy másik egészségügyi csoport dolgozott rengeteg sebesültön. MASH-egység volt. Úgy tűnt, remek munkát végeznek a sebesültek felkészítésében a németországi kórházba való átszállításra. A 2. szakasz elszenvedett 9 fő bevetés közben megsebesült és Németországba evakuált, és 1 fő bevetés közben elesett vesztéséget. Mindnyájukat hazaszállították az Egyesült Államokba.

Rengeteg bevetés utáni jelentés és „karosszék-tábornoki” értékelés született a bevetésről. A Ranger Harci Kötelék megtette, ami miatt kiküldték, elfogott két tucat kulcsfigurát Aidid stábjából. Sok leckét tanultunk a városi hadviselésről, és a vezetők már beépítik őket a későbbi kiképzésekbe. Többet tanultam annál, mint amit el tudok mondani a hadviselés emberi oldaláról. A kiképzés, amit elvégzünk a hadseregben, működik. Katonatisztként szerencsés vagyok, hogy megtapasztalhattam a gyalogsági kiképzés lényegét: tüzelés, mozgás és kommunikáció. Szintén egyike vagyok a legszerencsétlenebb katonatiszteknek; átéreztem a súlyát annak, hogy egy amerikai katona meghal a karjaim közt.

Tizennyolc amerikai katonát öltek meg, 84 megsebesült. A szomáli vezetők azt mondták, 312 halottjuk és 814 sebesültjük volt.

Amikor az elnök vagy a Kongresszus elküld egy katonát, hogy menjen és hajtson végre egy küldetést, a katona elfogadja és meg fog tenni minden tőle telhetőt, hogy sikeresen teljesítse a küldetést.

A harcolt órák [Mogadishuban] a legintenzívebb harcok voltak Vietnam óta, amiben amerikai gyalogosnak része volt, olyan konzekvenciákkal, amelyek azonnal megváltoztatták az Egyesült Államok szomáli politikáját, és valószínűleg hatással lesznek az amerikai külföldi beavatkozásokra a jövőben is.

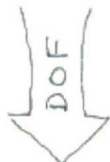
1994. január 18-án az utolsó 8, ENSZ-őrizetben levő szomáli foglyot elengedték. Köztük volt Aidid három hadnagya, Omár Sza-

lad Elmi és Mohamed Hasszán Avale, akiket a Ranger Harci Kötelék 1993. október 3-án fogott el, és Oszmán Ato, akit szeptember közepén. Január 20-án ezek az emberek összegyűltek több száz szomálival a felvonulási téren, vagy Lenin úton, egy féktelen gyűlésen, hogy megünnepeljék az újonnan elnyert szabadságukat.

LARGE
CROWD
RACED US
TO DOWNED
HELICOPTER.

CHALK 4
US NOTED
ERE DUE
DEBRIS
OBSTACLES
FOR OBJ.

4



TREE

GREEN FIAT
CAR

ENEMY
THROWS HAND
GRANADES
OVER WALL

LITTLE
BIRD
LANDED

*H2O
SPICKETT

BLOW HOLE
IN WALL
TO MAKE
EVAC.
ROUTE.

WOUNDED
ARE
CARRIED
TO THIS
EVAC.
POINT.
(GATE)

CHALK
#2

2

GARAGE

CROWD

Enemy throws
H. GRANADES
AT BP #2.

OBJ.

3

1

CHALK #1

CHALK
#3

OLYMPIC
HOTEL

CHK 1, 3 + ASSLT
FORCE TRY TO
LINK UP W/ CHALK
2 AT HELICOPTER.

0200 ON 4 OCT.,
MALASIAN APC'S
EVAC. WOUNDED.
EVERYONE ELSE
XFILES BY FOOT, ONCE
PILOT IS FREED FROM
HELICOPTER AT 0500.

TANULSÁGOK

Nagyon fontos, hogy az olvasó megértse, ez a monográfia mindössze egy nézőpontot tükröz. Más emberek a csatát a csatatér más pontjairól láttak, különösképp a harmadik szakasz parancsnoka, Lt. Larry Moore. A szakasza három különböző alkalommal is megpróbált eljutni a lelőtt helikopterhez, minden alkalommal erős ellenállással találkozva. Ez a monográfia csak egy töredékét tartalmazza azoknak az eseményeknek, amelyek október 3–4-én történtek. Nem célja, hogy ítélkezzen azon a bátorságon és mentális/fizikális kitartáson, amit a Ranger Harci Kötelék tagjai tanúsítottak. A 10. MTN hadosztály 2-14 IN BN és a maláj és pakisztáni egységek akciói kritikus fontosságúak voltak a sebesültek végső evakuációjában.

Tanulságok a következők:

1. Kötelezőnek kell legyen a magasabb fokú egészségügyi kiképzés folyamatos oktatása és a kiképzés minden aspektusában történő gyakorlása.
2. Az erőnléti képzést nem lehet eléggé hangsúlyozni. A fizikai kitartás kulcsszerepet játszik az erőid számára, hogy képesek legyenek folytatni a harcot.
3. A kiváló lövészképesség kritikus. Szintén minden katonának gyakorolnia kellene minden fegyverrendszerrel az alakulatból.
4. Az alakulatoknak gyakorolnia kellene azokkal a kommunikációs, járműves és egyéb eszközökkel, amelyek náluk és más országokból való, a műveletekbe bevont alakulatoknál találhatók.
5. Harci kutató-mentő helikoptereket kellene rendelni minden légi mozdítású támadó bevetéshez; békében vagy harcban. A képességet, hogy kihozzák a légénység tagjait egy repülőeszközből és a roncs körzetének biztosítási folyamatát gyakorolni kellene különleges csoportakcióként, szakasz szinten.
6. Amikor lehetséges, gyakorlatozz a teljes személyi felszereléssel!
7. Vigyél [magaddal] éles lőszert, amikor csak lehetséges, akkor is ha csak egy szimpla menetgyakorlatról van szó! A katonának szoros közelségbe kell kerülniük azzal, hogy néz ki és milyen érzés hordani a rendes felszerelést.
8. Hiszem, ha nagyszerű csapatod van, mely jól tüzel, manőverezik és kommunikál együtt, [akkor] jó szakaszaid lesznek. És a jó szakaszok nagyszerű századot alkotnak. Gyakorlatozz olyan decent-

ralizáltan, amennyire csak lehetséges! Ez terjeszti a kezdeményező-
készséget és a bizalmat a beosztott parancsnokaid között.

9. Gyakorlatozz úgy, mintha harcba mennél!

10. [és] Úgy fogsz harcolni, mintha gyakorlaton lennél.